

Aan de redactie

Academische vrijheid is géén academische blijheid

Een aanzet voor reflectie was de column van ir. W.C.M. van Lieshout in Christen Democratische Verkenningen 4/95 (pagina 146-147) over de overheid, politiek en het hoger onderwijs voor mij niet, wel een aanzet tot onderstaande reactie.

De heer Van Lieshout pleit voor een terugtrekkende overheid om burgers en hun organisaties (lees: studenten en universiteiten) zelf organisatie, werkwijze en doelmatigheid te laten regelen. Mijn reactie is heel simpel: doe dat dan ook!

Bij iedere gulden minder van de overheid worden nu de handen in de lucht geheven en rolt men over elkaar heen om te zeggen dat bezuinigen echt niet kan. Het zou ten koste gaan van de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek en daarmee ook de studenten benadelen. Een voorbeeld van een redenering waarbij men de fout en de uitdaging niet bij zich zelf zoekt. Ik durf de stelling aan dat bij een groot deel van de instellingen voor hoger onderwijs de produktiviteit van medewerkers met 30 - 50% omhoog kan, de studenten beter gemotiveerd moeten worden om echt onderwijs te volgen om het dan ook te krijgen. De ambtelijke bureaucratie aan de instellingen moet te lijf worden ge-

gaan en de medezeggenschap van de studenten moet echt inhoud krijgen in plaats van de 'radenstructuur' nu. Luister naar de klant en speel in op de wensen. Meer markt in het onderwijs staat niet haaks op 'soevereiniteit in eigen kring' en 'rentmeesterschap'.

Hoe dit nu te bereiken? Alhoewel het verleidelijk is, zal ik geen blauwdruk aanreiken voor een efficiënter bedrijfsvoering. Ik wil volstaan met te zeggen dat er met simpele systemen die lijken op de gehanteerde outputnormen, die grote dienstverleners als accountants en advocaten gebruiken, binnen korte tijd aanzienlijke resultaten bereikt kunnen worden. Bij een zorgvuldige implementaire en evaluatie gaat dit niet ten koste van fundamenteel wetenschappelijk onderzoek noch ontstaan er leerfabrieken. Het overgrote deel van de medewerkers en de studenten is nog blij met deze systemen ook. Zij die niet blij zijn doen er goed aan hun heil elders te zoeken: academische vrijheid is helaas geen academische blijheid.

Op deze wijze zelf werken aan een efficiënte bedrijfsvoering is beter dan zich te begeven in de middenveldachtige sferen en met adviseurs, overheid en politiek te zoeken naar consensus. Er wordt dan misschien bereikt dat bezuinigingen iets minder groot uitvallen en dat bedrag komt er dan het daaropvolgende jaar wel bij tot de onvermijdelijkheid volgt: dood door consen-

sus. Overleg met elkaar heeft pas zin wanneer men elkaar iets te bieden heeft en als de instellingen dat echt willen dan hebben zij dat. Dwing respect af bij de overheid door zelf resultaat te bereiken - in ieder geval er aan te werken - in plaats van in de verdediging te gaan.

Hoe dan uit de huidige impasse te raken? Van Lieshout heeft gelijk daar waar hij stelt dat ons systeem van kwaliteitszorg internationaal grote waardering geniet. De overheid heeft de basisvoorwaarden neergelegd in een wet en door visitatiecommissies wordt achteraf de kwaliteit van opleidingen beoordeeld. Een dergelijke beoordeling gaat redelijk diep. Niet alleen wordt er gekeken naar het onderwijs en onderzoek, maar ook naar de docenten, studenten en afgestudeerden. Vul de beoordeling aan met een 'goedkeurende verklaring' voor de organisatie van de opleiding. Een soort *managementletter* waarbij ook financieel-economische ratio's meegenomen worden. Voeg specifiek voor dit keurmerk een deskundige (kan niet uit eigen kring) aan de visitatiecommissie toe. Start bij verschillende instellingen en opleidingen tegelijkertijd en leg na drie maanden de resultaten bij elkaar. Waar een wil is een weg. Ik verzeker u dan men de smaak te pakken krijgt.

Zeker het CDA moet opkomen voor het onderwijs, het heeft er min of meer zijn bestaansrecht aan ontleend. Laat dat een impuls zijn om het bestaan van het hoger onderwijs te garanderen en de kwaliteit ervan zelf inhoud te geven.

Mr. L.J. Verbulst

secretaris van Universiteit Nijenrode en gemeenteraadslid voor het CDA in Utrecht.

Het CDA en de christelijke organisaties

Minstens evenzeer *cri de coeur* over het verleden, als bespiegeling over de toekomst, zo komt op mij over het artikel 'Naar ongebaande wegen' van N. Schouten in Christen Democratische Verkenningen 4/95 (pagina 163-166) Mij lijkt het artikel voor kamerleden en andere *policy-makers* de moeite waard. Laten zij zich afvragen wat er mis is geweest in de contacten met gelijkgezinden. Schouten geeft op meer dan één punt stof tot nadenken. Bijvoorbeeld over hoe het kon gebeuren dat mede onder verantwoordelijkheid van een christelijke partij ook via overheidsbeleid identiteitsgebonden organisaties tot uitzonderingen werden in plaats van normale maatschappelijke uitingen van samenwerking van burgers op grond van het diepste wat hen bindt. Pluriformiteit, betrokkenheid en initiatief werden hiermee teruggedrukt.

Toch is er één gedachtengang die mogelijk bestrijding behoeft om misverstanden in de toekomst te voorkomen. Dat betreft niet Schoutens klacht dat het CDA "niet altijd warme gevoelens oproepen heeft bij (delen van) het (christelijk) middenveld dat, gelet op de voortgang van bestuur of het voortbestaan van de coalitie, niet altijd tot een open en diepe gedachtenwisseling kon komen of haar noden, zorgen en idealen heeft kunnen voortleggen". Persoonlijk heb ik ook uiting gegeven aan mijn zorg dat er in de voorbije jaren in ons land soms golven stroomden over de politici, die doof bleken voor tegengeluiden. Bijvoorbeeld de modegolf die overdreven veel van de markt